Naše zrcadlo

Původ materiálu
Alžběta Matějovská
Pořadí v lekci
26

Téma

Bůh je na straně slabých, chudých a cizinců. V těchto potřebných se setkáváme s Bohem.

Cíl

U předškolních a mladších školních dětí by mělo jít především o pochopení, že pomoc může být něčím, co mohu druhým dát, a že z pomoci může vzniknout i přátelství. Když druhému pomáhám, nejen dávám, ale také něco získávám.

U starších školních dětí jde již více o rozměr odpovědnosti a o krok k mému vlastnímu jednání.

Pro učitele

Biblický text: Mt 25,31–46

Výkladové poznámky

25. kapitola Matoušova evangelia se zabývá Božím královstvím a posledními věcmi. Jedná se o otázku, jaké vlastnosti, postoje nebo schopnosti má mít člověk, který si dělá naděje na Boží království. Jde o připravenost (Mt 25,1–13), angažovanost a pohotovost (Mt 25,14–30) a na konec o základní aktivní pomoc druhým (Mt 25,31–46).

V našem textu jde o život, jehož perspektiva přesahuje současný život. Neboť výčet nasycení hladových a napojení žíznících, ošacení či přijetí cizinců, nejsou jen „body pro modrý život“, ale především jsou důležité pro věčný život.

Tímto příběhem vstupujeme do procesu souzení světa, stáváme se jeho očitými svědky. Ježíš sedí na trůnu a dělí lidi na dvě skupiny, jako dělí pastýř ovce od kozlů. Pak vyjmenovává dobré skutky, které mu lidé učinili. Ti mají nyní vyrovnanou cestu do Božího království.

Za povšimnutí stojí dvě věci: vypočítané skutky se pohybují v okruhu dění všedního života a soužití lidí; a „požehnaní“ si vůbec nejsou vědomi svých dobrých skutků — každopádně ne

s ohledem na krále, který tu před nimi sedí na nebeském trůně.

Ale rychle vyjde najevo, že ve „skutečném životě“ mohou lidé potkat tohoto krále v bližních. A to ve zcela různých situacích. Skrze ně vstupuje Boží království do našeho světa.

Klíčem k celému oddílu je verš 40: skutky učiněné druhým prozrazují, jaký postoj mají lidé ke království a k Ježíši samotnému (slovo „bratr“ má podobný význam jako „nepatrní“ v Mt 10,40–42 a Mt 18,6–7).

Ovce po pravici, kozly po levici — striktní dělení má posluchače vyprovokovat, aby začali také něco dělat. Soud Ježíš vysvětluje jako rozdělení — posouzení, co je podstatné a co ne. Proto ten obraz „rozdělujícího“ pastýře.

Ovce: Obraz pastýře a stáda ovcí používají evangelisté o Ježíši a jeho lidu — ovce = Boží lid.

Kozel je protikladná postava k ovcím. Při slavnosti smíření Jom kipur hraje kozel negativní roli — je vyhnán do pouště.

Neboť jsem hladověl a… Překvapivě jsou podstatné zdánlivé maličkosti: jak se kdo zachoval tváří tvář napohled bezvýznamným lidem v nouzi. Zatímco věci běžně chápané jako „zásadní“ zůstávají úplně stranou. Výčet těch skutečně zásadních maličkostí se až únavně čtyřikrát opakuje, snad aby se nám dostal pod kůži.

Spravedliví: Biblické chápání pojmu spravedlivý se významně liší od toho našeho (ten, kdo každému dává, co si zaslouží). Spravedliví jsou (zřetelně zejména ve Starém zákoně) ti, kteří se zastávají slabých.

Kdy jsme tě viděli…? Nalevo i napravo budí zdůvodnění rozsudku údiv a překvapení — ani jedni netušili, s kým měli tu čest. Čtenáře to má povzbudit, aby on, který už nyní ví o soudcově překvapivém kritériu, obrátil svou pozornost žádoucím směrem.

Nepatrní bratři — všichni lidé.

Mně jste učinili: Kristus se ztotožňuje s těmi, kteří jsou v nouzi — vyjadřuje jim tím neobvyklou solidaritu. Vztah k těmto nepatrným se tak stává nejvyšší hodnotou. V pohledu věčnosti netkví smysl života (a nakonec i celých dějin) v tom, co dokážeme a jak jsme úspěšní, ale v tom, jak se chováme k těm méně úspěšným.

Jak reaguji v určité situaci? A proč? Jak bych měl jednat a co (oproti tomu) skutečně dělám?

Nejde o to naplnit příkazy nebo se dobře chovat „protože to tak křesťané dělají“. Důraz by měl být kladen na to, že se v našem jednání musíme někdy vyrovnat s obtížemi. Ptáme se, kde je vlastně Bůh, stěžujeme si, že zůstává skryt. Ale když druhým lidem pomůžeme, jednáme

přesně podle výroku Mt 25,40. I když to často není patrné nebo nám to přinejmenším není jasné.

Oheň připravený ďáblu: Věčný oheň je likvidace toho, co nemá budoucnost — zlo. Na rozdíl od lidové představy pekla, kde čerti obsluhují oheň, v němž trápí hříšníky, zde sami zaniknou v ohni, aby už nemohli nikoho trápit.

Úskalí

Boží království je jen pro hodné, dobré a čisté — podle mě je otevřeno Boží království každému, tedy i zlému a hříšnému člověku. Teprve pak mi dává skutečný smysl Ježíšovo sejmutí našich hříchů.

Tento příběh se snaží vylíčit Boží království, které nám však zůstává jen stěží uchopitelné. Musíme si dávat pozor na závěry typu: „Boží království je jen pro ty, kdo pomáhají druhým.“

Soud vzbuzuje spíše negativní asociace, od soudu se odchází s trestem nebo do vězení. Boží soud ale není totožný s našimi soudy.

Není zde důležité, zda se jedná o soud na konci časů, jde spíše o základní pochopení toho, co je pro Ježíše důležité, na čem v životě záleží a na co bychom si měli dávat v našich všedních dnech pozor.

Odkazy

Linden, Nico ter: *Povídá se... podle Marka a podle Matouše.* Benešov: Eman, 2009

Mrázek, Jiří: *O kozlech, ovcích a lidech.* Třebenice: Mlýn, 2001

Mrázek, Jiří: *Evangelium podle Matouše.* Praha: Centrum biblických studií AV ČR a UK v Praze — Česká biblická společnost, 2011

Odkazy na starší přípravky a další najdete pod textem úlohy pod nadpisem **Kam dále**.

Pro děti

Předškoláci

Příběh

Bylo nebylo jedno malé děvčátko. Bylo úplně samo — nemělo už ani tatínka, ani maminku. Bylo tak chudé, že nemělo žádné hračky, žádný pokojíček, žádnou postýlku. Nemělo nic než

oblečení, které mělo na sobě a kousíček chleba v ruce, který mu jeden milý člověk věnoval. Děvčátko ale bylo velmi milé a věřilo, že ho má Pán Bůh rád. Protože bylo úplně samo, vydalo se důvěřivě do světa.

Tu potkalo jednoho velmi chudého pána na ulici, který řekl: „Prosím, dej mi něco k snědku, mám obrovský hlad!“ Děvčátko mu dalo celý kousek chleba, který mělo, a šlo dál. Věřilo, že se o něj Pán Bůh postará.

Šlo proti němu jedno dítě a plakalo a naříkalo: „Mrzne mi hlavička, dej mi prosím něco, co by mě zahřálo!“ Děvčátko sundalo z hlavy svou čepici a dalo ji dítěti. Věřilo, že se o ně Pán Bůh postará.

Děvčátko šlo dál a opodál potkalo někoho, kdo neměl tričko, a tak mu věnovalo své. Věřilo, že se o něj Pán Bůh postará i bez trička.

Později zahlédlo člověka, kterému byla veliká zima — dalo mu svůj svetr. Věřilo, že se o něj Pán Bůh i bez svetru postará.

Bylo již pozdě a zešeřilo se, když hladové děvčátko, téměř bez oblečení — jen v kabátku — dorazilo k lesu. Tehdy k němu přišel jeden chlapec a prosil o jeho kabátek…

Jak by mohl příběh pokračovat dál?

Vyzveme děti, aby vyprávěly, co se dál stalo s děvčátkem. Je to vymyšlený příběh, takže ho děti mohou krásně změnit, zvrátit. My se můžeme do fantazírování také pustit. Můžeme tak dojít krásných, nečekaných závěrů.

Rozhovor

Je dobré se s druhými rozdělit, i když se může stát, že pak nemáme nic — jako to děvčátko z našeho příběhu. Ono totiž není pravda, že nemáme nic. I když to tak třeba vypadá. Třeba nemáme nic k jídlu, žádné oblečení. Ale můžeme mít kolem sebe hodné lidi. A vždy je u nás Pán Bůh, který nás chrání. *(V rozhovoru by bylo dobré navazovat na konkrétní závěry příběhu dětí.)*

Pán Bůh je moc rád, když lidem pomáháme. Když jim řekneme něco hezkého nebo když na ně alespoň myslíme. Pán Ježíš totiž jednou řekl, že když pomůžeme jakémukoliv člověku, pomůžeme tím i jemu.

Jak můžeme někomu pomoci? *(K tomu nám mohou posloužit obrázky.)*

Můžeme přinést nějakou dobrotu a každému dát kousek. Nabídnout jim, aby se rozdělili.

Udělalo vám radost, že jste někomu svůj kousek dali, nebo vám to bylo líto?

Udělalo vám pak radost, když jste od někoho dostali kousek?

Hra „Mohu pomoci“

Dopředu si připravíme předměty, s nimiž mohou děti v nastalých situacích pomáhat, např. sklenku vody, náplast, plátek chleba, deka, kapesník atd. V prostoru tyto předměty ukryjeme. Dětem vyprávíme po jednom / všem najednou (podle věku a schopností), jak se nám právě daří (např. „mám takovou žízeň“, „je mi strašná zima“ nebo „pořezal jsem si prst“). Děti hledají předmět, kterým by mi mohly pomoci a také s ním pomáhají.

Mladší školní děti

Dětem pustíme nebo převyprávíme animovaný němý příběh „The Coat“.

Takovýto příběh není nic zvláštního, a přesto je to velká pomoc. Kdo z vás by se takto zachoval? *(Pokud všichni srdnatě prohlásí, že oni ano, je dobré je za to pochválit a říct jim, že to často není tak jednoduché se rozhodnout…třeba povyprávět i o vlastní zkušenosti atd.)* Je dobré pomáhat druhým. Dívat se kolem sebe a všímat si.

Naše pomoc nemusí být velkolepá — pomoci někomu sebrat ze země to, co mu upadlo; pomoci starému člověku do schodů… Ale takové drobnosti dělají hodně.

Evangelista Matouš k tomu vypráví příběh o tom, jak Ježíš vysvětloval svým kamarádům — učedníkům o tom, jak je důležité být na druhé lidi hodný a myslet na ně.

Ježíš řekl (Je možné přečíst celý text Mt 25,34–46):

Cokoliv jste učinili jednomu z těchto mých nepatrných bratří, mně jste učinili:

Byl jsem hladový — dali jste mi jíst.

Žíznil jsem — dali jste mi pít.

Byl jsem na cestách — ujali jste se mne.

Byl jsem nahý — oblékli jste mě.

Byl jsem nemocen — navštívili jste mě.

Byl jsem ve vězení — přišli jste za mnou.

Rozhovor

Někdy mohou „malí“ lidé pomoci ve velkých věcech. To si myslí i Ježíš. Je tolik maličkostí, ve kterých můžeme pomoci. Nemusíme být zrovna jako nějaký hrdina, který zachraňuje svět. Ale ten, kdo pomáhá, je na dobré cestě životem. Napadá vás, jak můžeme někomu pomoci?

Povězte, kdy jste někomu pomohli? Kdy někdo pomohl vám? Jak jste se u toho cítili? Proč pomáháme lidem?

Ježíšovi ale nešlo jen o to, abychom udělali dobrý skutek, protože se to tak dělá, abychom se dostali do nebe. Ale protože to ti druzí lidé potřebují. Potřebují naši pomoc. A Ježíš k tomu říká: Ano, to děláte správně, tak vypadá Boží panování, „nebe na zemi“. Pán Bůh ví o všem, co jsme udělali. Proto také Ježíš jednou řekl: chovejte se k druhým tak, jak byste chtěli, aby se oni chovali k vám.

To je hodně těžké. Ale my se o to můžeme pokoušet každý den znovu. A mohou to být skutečně maličkosti. Co vás napadá? (Rozdělit se o čokoládu, pustit někoho v autobuse na své místo, pomoci doma s úklidem, nechat si nepěkná slova pro sebe…)

Můžeme vést ještě rozhovor o ústředním verši 40: „Amen, pravím vám, cokoli jste učinili jednomu z těchto mých nepatrných bratří, mně jste učinili.“

Takto zapsal evangelista Matouš větu, kterou řekl Ježíš. Co si myslíte, že znamená?

Kde si myslíte, že můžeme my v dnešní době potkat Pána Boha? V jakých situacích? V jakých lidech?

Nápady a myšlenky mohou děti ztvárnit obrázky. Na závěr možná hra „Mohu pomoci“ (viz 26.2.1).

Starší školní děti

Přečteme si nyní, co považoval evangelista Matouš, o kterém si už po několikáté vyprávíme, za důležité (Mt 25,31–46). A co o Ježíšovi napsal jenom on — jediný ze všech — kolika evangelistů? (Jak se jmenovali?)

Každý dostane obrázek/obrázek velký, společný pro všechny (viz *Pomůcky*).

Podněty pro rozhovor nad obrázkem

(Pro rozhovor může být pomocí vyhledat si k tématům různé obrázky a ty při povídání ukazovat — nechat děti aby je samy zařadily do jednotlivých témat. Možná mají samy mnohé zkušenosti. Pro ty by měl vzniknout dostatečný prostor!)

Nasytit hladového. S kým se můžeme dělit o jídlo? Jak? (Bezdomovci / potravinová banka / potravinová sbírka / chudý kamarád…)

Napojit žíznivého. Jak dlouho vydrží člověk bez pití? Dokázali byste se podělit s kamarádem o vaše pití (i když je to třeba poslední, co zrovna máte pro ten den)? Dokázali byste se podělit o pití s někým cizím nebo mu ho celé darovat? Na světě jsou i lidé, kteří umírají žízní. To si my asi moc nedokážeme představit. Máme dostatek vody. Když nám vypnou vodu doma, můžeme do obchodu pro balenou vodu…Je dobré ale myslet také na okolí a s vodou neplýtvat. Jak můžeme šetřit vodou?

Ujmout se pocestného. Kdo je u vás vítaným hostem? Koho byste domů nikdy nevpustili? V dnešním světě je spousta lidí na ulici, kteří nemají domov nebo jsou příliš daleko od domova. Nemusíme jim ale nabízet svou postel, abychom jim pomohli. Jsou i jiné možnosti (Armáda spásy, Naděje, ubytovny…). Někdy je pomocí jen informace, kde se dá přenocovat (obzvlášť v zimě). Víme, kde jsou v našem okolí tyto možnosti?

Obléknout nahého. Co děláme s naším oblečením, když z něj vyrosteme? Můžeme někomu dát své šaty? Nám už neslouží, ale někoho mohou ochránit před zimou. (Animovaný příběh „The Coat“.)

Navštívit vězněného. Na světě jsou lidé, kteří provedli něco špatného. Někteří toho nelitují, jiní toho litují moc. Když jsou ve vězení, jsou tam opuštěni a sami. Nemají nikoho, kdo by si s nimi povídal. Nikoho, kdo by jim ukázal jiné možnosti. Někteří lidé chodí do vězení a navštěvují vězně — trestance a povídají si s nimi, podporují je. Někdy to dělají faráři, jindy dobrovolníci. Umíte si představit jít do vězení a někoho tam navštívit? Kdybyste byli ve vězení, co by vám asi nejvíc chybělo?

Navštívit nemocného. Navštívili jste někdy nemocného kamaráda? Když jsme nemocní, často musíme ležet v posteli a máme dlouhou chvíli. Návštěva kamaráda nás může potěšit, rozveselit, můžeme se dozvědět novinky ze školy, ze „světa“… Je hezké, když na někoho nemocného myslíme, když se ho zeptáme, jak se mu daří, když mu můžeme pomoci, popovídat si s ním, navštívit ho doma nebo v nemocnici, přinést mu úkoly. Tak se často projevuje skutečné přátelství — nemyslíme jen na sebe, ale i na ostatní. Některé děti jsou mezi ostatními neoblíbené — možná máte ve škole také takové „outsidery“. Umíte si představit, že byste je šli navštívit?

„Amen, pravím vám, cokoliv jste učinili jednomu z těchto mých nepatrných bratří, mně jste učinili.“

Mnozí lidé si myslí, že je jejich víra jen jejich osobní věcí a nikomu do ní nic není. Ten, kdo ale bere vážně Ježíšovo poselství, jeho evangelium (dobrou zprávu), ten nemůže přehlížet nouzi

tohoto světa a nouzi lidí kolem sebe. Křesťané by se měli starat o druhé lidi. Když pomáháme potřebným, je to, jako bychom pomohli Ježíšovi. Tak nám to vypráví Ježíš v Matoušově evangeliu (Mt 25,34–46).

Pomůcky: Obrázek „Werke der Barmherzigkeit“.

Přesah

Ten, který potřebuje pomoc, nám často není zrovna sympatický.

Často potřebujeme hodně síly, abychom dokázali pomáhat. Někdy se musíme postavit proti druhým, kteří jsou možná silnější než já, zastat se slabého.

Někdy vůbec nepoznáme problémy druhých na první pohled.

Často není jasné řešení problému, které by mohlo pomoci dostat druhého ze složité situace.

Diakonie — církevní organizace. Jejím posláním je starat se o potřebné.

Liturgie

Biblický text k zapamatování

Amen, pravím vám, cokoli jste učinili jednomu z těchto mých nepatrných bratří, mně jste učinili. (Mt 25,40)

Rituál

Jako píseň „matoušovského cyklu“ budeme zpívat, příp. recitovat píseň *Neskládejte v mocných naději* (SV 215).

Okénko do bohoslužeb

Už si několik týdnů vyprávíme o evangelistovi Matoušovi, který napsal příběh o Pánu Ježíši. Dnešní příběh, který si budete vyprávět v nedělní škole, je o nás všech. Matouše hodně zaujalo, když Ježíš vyprávěl o tom, jak je důležité nebýt sobecký, hamoun, dělat všechno jenom pro sebe. Ale být hodný, milý, všímat si druhých lidí.

Každý člověk se o takovou pomoc může snažit. A když se dá několik lidí dohromady, dokážou pomoci mnohem víc než jeden sám. Mají víc síly, nápadů ale taky odvahy.

Naše církev takhle ve skupině také pomáhá. Stará se o staré lidi, o nemocné, o lidi bez domova, o děti, o chudé… Této skupině říkáme Diakonie — pomoc potřebným.

Můžeme říci něco o nejbližších střediscích Diakonie (kde jsou, na co se zaměřují, zda s nimi nějak spolupracujeme apod.)

Modlitba

Milý Pane Bože, dnes jsme slyšeli o tom, jak je dobré pomáhat. Že když děláme pro druhé lidi něco hezkého, děláme to vlastně pro tebe. A to bychom chtěli. Někdy je to ale hodně těžké. A tak tě chceme poprosit, abys nám dával sílu k takové pomoci:

Abychom viděli, když se někomu zrovna nedaří dobře.

Abychom se uměli s lidmi dělit o to, čeho máme hodně — třeba o jídlo, pití, oblečení.

Abychom si vzpomněli na nemocné kamarády a třeba je šli navštívit.

Abychom řekli dospělým, že někdo potřebuje pomoc — když my sami ještě pomoci nedokážeme.

Pane Bože, děkujeme ti, že jsi s námi a že se máme dobře. Amen.

Kam dále
Hofmanová, Jana: Poslední soud. (katechetická příprava z cyklu Církevní rok)
Tkadleček, Jan — Tkadlečková, Alena: Odkud přijde soudit živé i mrtvé. (kateche…
The Coat: A Story of Charity (animovaný příběh, youtube.com)
Obrázek „Werke der Barmherzigkeit“ pro rozhovor pro starší školní děti
Odkaz na píseň
Viděl jsem tě Pane (SV370)
Za ty, kdo hladem trpí a bídou, prosíme
Pane Bože, prosíme tě (BTS32)
Cílová skupina
Předškolní
Mladší školní
Starší školní
Katechetické cykly
Dál přece nejdeme sami III (S Markem + S Matoušem a Lukášem)
Biblický odkaz (kat)
Matouš 25,31–46